

دانشگاه الزهرا

دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد رشته توسعه اقتصادی و برنامه ریزی

موضوع:

بررسی عرضه پول و تورم در ایران طی سالهای ۷۲ - ۱۳۴۰

استاد راهنما: جناب آقای دکتر ایرج توتونچیان

استاد مشاور: جناب آقای دکتر سید جواد پورمقیم

تحقیق و نگارش: معصومه شجاعی

آبان ماه ۱۳۷۵

چکیده:

در این رساله تورم به عنوان یکی از مهمترین معضلات اقتصاد ایران مورد بررسی قرار گرفته است. پیدایش تورم در اقتصاد ایران به سالهای قبل از انقلاب بر می گردد، به این شکل که افزایش یکباره درآمدهای ارزی (به علت افزایش بهای نفت در سال ۱۳۵۳) موجب افزایش اعتبارات جاری و عمرانی بودجه دولت و نیز افزایش اعتبارات سیستم بانکی شد. در نتیجه حجم پول و نقدینگی و نیز تقاضای موثر افزایش یافته و چون امکان افزایش عرضه اقتصاد به دلیل تنگناهای زیربنایی و محدودیت های فنی و زیر ساختی و زمانی وجود نداشت، لذا عدم تعادل بین عرضه و تقاضا موجب پیدایش فشارهای تورمی و افزایش سطح عمومی قیمتها شد.

پس از انقلاب نیز به دلیل افزایش کسری بودجه دولت به دلیل مسائل ناشی از جنگ، تحریم اقتصادی، رشد نامتناسب نقدینگی بخش خصوصی، کاهش تولید، افزایش هزینه های تولید، افزایش قیمت کالاهای وارداتی و نوسانات درآمدهای ارزی و ... بر شدت تورم افزوده است.

گرچه تورم در ایران علل مختلفی (مثل تورم ساختاری و تورم ناشی از فشار هزینه) دارد ولی این رساله برای تمرکز بحث سعی دارد با توجه به نظریات مکتب پول گرایان به تبیین پولی تورم بپردازد. لذا با در نظر گرفتن متغیرهایی نظیر نرخ رشد عرضه پول، نرخ رشد تولید ناخالص داخلی، متغیرهای مجازی (که دربرگیرنده رویدادهای انقلاب و جنگ و شوک نفتی است) انتظارات تورمی جامعه و ... رابطه ای بین تورم و متغیرهای فوق به دست آمده است. معادلاتی که به روش رگرسیونی حداقل مربعات (OLS) برآورد شده است، ضریب همبستگی بالایی بین تورم و عرضه پول به طور مثبت و مستقیم را نشان می دهد. یعنی طبق نظریه پولی، افزایش در حجم پول می تواند بخشی از افزایش تورم را توضیح دهد. از طرفی افزایش در میزان تولیدات و عرضه اقتصاد بر تورم اثر معکوس می گذارد. تاثیر متغیر تورم انتظاری (که برای تخمین آن از نرخ تورم دوره قبل استفاده شده است) بر تورم مستقیم و قابل توجه می باشد.

این مدل در ۲۴ استان کشور به تفکیک برآورد شده اما چون در سطح استانی، عرضه پول یا تولید ناخالص داخلی توجیه اقتصادی ندارد، لذا از نرخ رشد تسهیلات بانکی و نیز نرخ رشد هزینه های عمرانی با تاخیر یک ساله به عنوان متغیرهای توضیحی استفاده شده و اثر فزاینده این دو متغیر بر نرخ تورم استانها محرز شده است. ضرایب همبستگی بین تورم استانی و متغیرهای فوق نیز موید یافته های ماست.

در نهایت با توجه به علل موثر بر تورم در این رساله، به نظر می رسد با بازگشت به اجرای دقیق قانون بانکی بدون ربا و نظارت و کنترل بر اجرای صحیح این قانون جهت جلوگیری از خلق پول توسط بانکها (اگر سیستم بانکی به جای دادن وام به متقاضیان، از سپرده های بانکی سپرده گذاران جهت مشارکت با سرمایه گذاران در امر تولید استفاده کند یعنی قانون بانکداری اسلامی را اجرا کند) و جهت

دهی صحیح به تسهیلات و تشویق سرمایه گذاران بخش خصوصی به سرمایه گذاری در جهت افزایش عرضه کل اقتصاد و کنترل رشد عرضه پول و نقدینگی می توان از رشد بی رویه قیمت ها جلوگیری کرده و بر این معضل بزرگ اقتصاد ایران تا حدی فائق آمد.

فهرست مطالب

چکیده:

مقدمه

فصل اول، مبانی تئوریک

فصل دوم، پیشینه تحقیق

فصل سوم، روند عرضه پول و نقدینگی و تورم در ایران

فصل چهارم، مطالب تجربی

فصل پنجم، نتیجه گیری و پیشنهادات

جداول آماری

جداول رگرسیونی

فهرست منابع